

Broj: X-KŽ-05/164
Sarajevo, 30.03.2009. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću Apelacionog odjeljenja Odjela II za organizovani kriminal, privredni kriminal i korupciju, u vijeću sastavljenom od sudije Hilma Vučinića kao predsjednika vijeća, te sudija Marie Tuma i Dragomira Vukoje kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika Dženane Deljković - Blagojević u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Dragana Mikulića i dr. zbog produženog krivičnog djela carinske prevare iz člana 216. stav 3., porezne utaje iz člana 210. stav 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: KZ BiH) i dr. odlučujući o žalbama Tužilaštva BiH, zatim branioca optuženog Dragana Mikulića, advokata Nade Dalipagić, kao i optužene pravne osobe Mikulić Company d.o.o. Grude, koja je podnesena putem njezinog zakonskog zastupnika Dragana Mikulića, izjavljenih protiv presude Suda Bosne i Hercegovine broj X-K-05/164 od 29.04.2008. godine, nakon održane javne sjednice u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH Heikki Wendorf-a, braniteljice optuženog Dragana Mikulića advokata Nade Dalipagić, te branitelja optužene Jasne Karačić advokata Davora Šilića, u odsustvu uredno obavještenih optuženih Dragana Mikulića, Mariofila Grbešića i Jasne Karačić, na osnovu člana 310. stav 1. u vezi sa članom 313. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH) dana 30.03.2009. godine, donio je sljedeću:

P R E S U D U

Odbijaju se, kao neosnovane, žalbe Tužilaštva BiH, zatim branioca optuženog Dragana Mikulića advokata Nade Dalipagić i pravne osobe Mikulić Company d.o.o. Grude, koja je podnesena putem njezinog zakonskog zastupnika Dragana Mikulića i potvrđuje se presuda Suda Bosne i Hercegovine broj X-K-05/164 od 29.04.2008. godine.

O b r a z l o ž e n j e

A. Tok postupka

Presudom Suda Bosne i Hercegovine broj X-K-05/164 od 29.04.2008. godine optuženi Dragan Mikulić oglašen je krivim za krivično djelo Carinske prevare iz člana 216. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ BiH, zatim porezne utaje iz člana

210. stav 1. KZ BiH te za produženo krivično djelo porezne utaje iz člana 272. stav 2. KZ FBiH, a sve u vezi sa članom 53. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, te mu je za krivično djelo Carinske prevare iz člana 216. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ BiH utvrđena kazna zatvora u trajanju od tri godine, za krivično djelo Porezne utaje iz člana 210. stav 1. KZ BiH novčana kazna u iznosu od 10.000,00KM, te za produženo krivično djelo porezne utaje iz člana 272. stav 2. KZ F BiH kazna zatvora u trajanju od jedne godine i novčana kazna u iznosu od 50.000,00KM, pa je primjenom člana 53. KZ BiH osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od tri godine i 10 mjeseci i jedinstvenu novčanu kaznu u iznosu od 55.000,00KM. Na osnovu člana 110. i 111. KZ BiH od optuženog Dragana Mikulića oduzeta je imovinska korist u ukupnom iznosu od 453.159,31 KM, te je optuženi Mikulić obavezan na naknadu troškova krivičnog postupka. Optuženi Mariofil Grbešić i Jasna Karačić oslobođeni su optužbe da su počinili produženo krivično djelo carinska prevara iz člana 216. stav 3. u vezi sa stavom 1. i krivično djelo porezna utaja iz člana 210. stav 2. u vezi sa stavom 1. u stjecađu, a sve u vezi sa članom 53., 54. i 124. KZ BiH.

U odnosu na pravno lice Mikulić Company d.o.o. Grude, Sud je utvrdio da je ista odgovorna za krivično djelo carinske prevare iz člana 216. stav 3. u vezi sa stavom 1. i krivično djelo porezne utaje iz člana 210. stav 1., a sve u vezi sa članom 53. KZ BiH te joj je izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu od 90.000 KM. Za krivično djelo pranje novca iz člana 209. stav 2. KZ BiH, optuženi Dragan Mikulić i pravno lice Mikulić Company d.o.o. Grude su oslobođeni od optužbi da su počinili navedeno djelo. Također, pravno lice "Mikulić Company" oslobođeno je od optužbe da je počinilo produženo krivično djelo utaje poreza iz člana 272. stav 2. KZ FBiH.

B. Žalbe

Protiv navedene presude žalbu je podnijelo Tužilaštvo BiH zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, zbog povrede krivičnog zakona, zbog odluke o krivično pravnoj sankciji, predlažući da se prvostepena presuda ukine i odredi pretres pred vijećem apelacionog odjeljenja.

Protiv navedene presude branilac optuženog Mikulića advokat Nada Dalipagić podnijela je žalbu zbog: bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, odluke o krivičnoj sankciji, odluke o oduzimanju imovinske koristi, i odluke o troškovima postupka,

Žalbu protiv prvostepene presude, zbog istih žalbenih razloga, podnijelo je i pravno lice "Mikulić company" putem svog zakonskog zastupnika Dragana Mikulića. Optuženi Mikulić, kao i pravno lice "Mikulić company" predlažu da se preinači prvostepena presuda na način da se donese presuda kojom će se osloboditi od optužbe ili da se rješenjem ukine prvostepena presuda i odredi pretres pred vijećem apelacionog odjeljenja.

Ispitujući dopuštenost i blagovremenost podnesenih žalbi, Apelaciono vijeće nalazi da su žalbe dopuštene i blagovremene.

Nakon što je ispitalo pobijanu presudu u granicama svih žalbenih navoda, shodno članu 306. ZKP-a BiH, Apelaciono vijeće donijelo je odluku kao u izreci iz sljedećih razloga:

C. Žalba Tužilaštva BiH

C.1. Žalbeni prigovori koji se odnose na pogrešno ili nepotpuno činjenično stanje

U žalbi se naglašava da je Sud pogrešno utvrdio činjenice koje se tiču krivične odgovornosti Jasne Karačić i Mariofila Grbešića, jer sami dokazi upućuju na okolnost da su oni morali biti upoznati da su obrasci EUR I certifikati o kvalitetu i porijeklu robe bili krivotvoreni.

Ovo dvoje optuženih se terete za carinsku prevaru i poreznu utaju, tj. da su zajedno sa optuženim Mikulićem preduzeli radnje kako bi "Mikulić Company" bila oslobođena plaćanja carine i poreza na promet, na način da su u ime optuženog Mikulića podnijeli lažne carinske prijave carinskim organima u BiH i time prikazali lažne carinske podatke koji su od utjecaja na utvrđivanje iznosa carinskih i poreznih obveza.

Žalbeni navod sadrži samo tvrdnju da su optuženi Karačić i Grbešić morali biti upoznati da su podnijeti obrasci bili krivotvoreni, a da se pri tome ne navode nikakvi dokazi iz kojih proizilazi ovakva tvrdnja žalbe. Nasuprot tome, po mišljenju Apelacionog vijeća, prvostepeni sud je dao detaljnju i uvjerljivu argumentaciju iz koje proizilazi sasvim logičan zaključak da iz izvedenih dokaza tokom prvostepenog postupka nije na pouzdan način dokazano da su ovo dvoje optuženih znali da je dokumentacija koju su predočili carinskim organima bila lažna.

U tom kontekstu i Apelaciono vijeće dijeli zaključak prvostepenog suda da bez konkretnih i jasnih dokaza, koji bi van svake razumne sumnje ukazivali da su optuženi Grbešić i Karačić znali da se radi o krivotvorenim obrascima i certifikatima i da je roba koja je uvezena porijeklom iz Grčke, te se ni u kom slučaju ne može govoriti o njihovom svjesnom dovođenju u zabludu carinskih organa, kao ni o namjeri usmjercenoj da optuženi Mikulić i pravna lice “Mikulić Company” izbjegne plaćanje carina i poreza.

Uvidom u cjelokupan spis, da se jasno zaključiti da Tužilac ni tokom prvostepenog postupka, kao ni u podnijetoj žalbi, nije prezentirao ni jedan dokaz iz čega proizilazi namjera optuženih. Kako to pravilno zaključuje prvostepeni sud, ovi optuženi nisu imali obavezu da provjeravaju vjerodostojnost dokumenata, te da je njihova dužnost bila da nakon provjere kompletnosti dostavljene dokumentacije i njihove formalne ispravnosti, koja se ogleda u urednom popunjavanju svih rubrika, sastave carinsku deklaraciju na bazi tih dokumenata, te da ovu dokumentaciju predaju carinskoj ispostavi. Kako to pravilno zaključuje prvostepeni sud, špediter je odgovoran za tačno unošenje podataka u carinsku ispravu i carinska isprava se podnosi na bazi dokumenata koja mu donose uvoznik, što znači da špediter ne bi smio podnijeti dokumenta koja mu uvoznik nije dao. Nadalje, u konkretnom slučaju proizilazi da nije bilo očigledno da su podnešeni dokumenti krivotvoreni, budući da su bili potpisani i ovjereni pečatom organa koji je inače nadležan za izdavanje takvih dokumenata.

Apelaciono vijeće dijeli stav prvostepenog suda da ovi optuženi nisu bili u obavezi da provode bilo kakva vještačenja i utvrđuju da li se radilo o krivotvorenim pečatima i potpisima na tim dokumentima. Uostalom, da je naizgled sve bilo u redu, potvrđuje činjenica da ni carinski organi prilikom pregleda dokumentacije nisu uočili bilo kakve nepravilnosti prilikom pregleda same robe.

Također, podnijetom žalbom se ne dovodi u sumnju zaključak prvostepenog suda u pogledu krivične odgovornosti ovo dvoje optuženih, u vezi krivičnog djela porezne utaje, budući da tužilac ne ukazuje na nove dokaze koji bi doveli u sumnju ispravan zaključak prvostepenog suda da ne postoje dokazi iz kojih proizilazi da su optuženi Grbešić i Karačić, bili porezne obveznici, nit pak odgovorna lica u pravnom licu “Mikulić Company”, koja su eventualno bila zadužena za obračun poreza na promet, kao i za podnošenje porezne prijave i plaćanja poreza pravnog lica “Mikulić company”.

C.2. Žalbeni navodi koji se odnose na povredu Krivičnog zakona BiH

a) Podnijetom žalbom tužilac tvrdi, da činjenični opis optužnice sadrži sve bitne elemente, te je sud imao pravo i obavezu da sa pravne tačke gledišta drugačije ocjeni radnje optuženih Grbešića i Karačić uključujući i radnju pomaganja.

Analizom podnijetih optužnica Tužilaštva BiH da se zaključiti da je Tužilaštvo navedene optužene teretilo da su kao saizvršiocu počinili krivična djela carinske prevare i porezne utaje, navodeći radnje koje su ovi optuženi počinili kao saizvršiocu, ostajući pri ovom optuženju do završetka glavnog pretresa. Ukoliko je pak tužilac smatrao da su ovi optuženi učestvovali kao pomagači u ovom krivično pravnom događaju, tada je bio u obavezi činjenični supstrat optužnice prilagoditi obliku odgovornosti optuženih, navodeći precizne radnje iz kojih bi se mogao izvući pravni zaključak koji rezultira odgovarajućim oblikom krivično-pravne odgovornosti optuženih Grbešića i Karačić. Kako je to izostalo, ni Apelaciono vijeće nije moglo, kao što to nije mogao ni prvostepeni sud, zaključiti da se radi o pomaganju optuženih Karačić i Grbešić u izvršenju ova dva krivična djela, tim prije što u konkretnom slučaju, iz činjeničnih navoda optuženja koji obuhvata saizvršilaštvo ne proizilaze radnje pomaganja optuženih na način koji propisuje član 31 KZ BiH.

Apelaciono vijeće cijeni da prvostepeno vijeće nije ni moglo donijeti drugačiju odluku u odnosu na ovakvu donešenu, te nalazi da je zaključak prvostepenog vijeća potpuno pravilan u odnosu na ovo dvoje optuženih i njihovu krivičnu odgovornost.

b) Žalba Tužilaštva navodi da je presuda nepravilna i u odnosu na oslobađajući dio iz tačke III prvostepene presude kojom su optuženi Mikulić i pravno lice "Mikulić company" oslobođeni za krivično djelo pranje novca. Pri tome, žalbeni navodi ne sadrže argumentaciju koja bi mogla dovesti u sumnju zaključak prvostepenog suda u oslobađajućem dijelu koji se odnosi na krivično djelo pranje novca iz člana 209. stav 2. KZ BiH.

Apelaciono vijeće dijeli u potpunosti zaključak prvostepenog suda da se u konkretnom slučaju radi o prividnom sticaju, te da postoje elementi bića i krivičnog djela pranja novca i krivičnog djela porezne utaje, te da se oni međusobno preklapaju. Cijeneći osnovna načela krivičnog zakonodavstva da se za istu krivično-pravnu radnju ne može odgovarati dva puta, prvostepeni sud se valjano opredjelio za jedno krivično djelo i to poreznu utaju, budući da je umišljaj optuženog Mikulića bio usmjeren ka izvršenju krivičnog djela

porezne utaje. Sve što je optuženi Mikulić preduzeo, bilo je u funkciji realizacije utaje poreza. Stoga je ispravan zaključak prvostepenog suda da optuženog Mikulića, kao i pravno lice "Mikulić company" oglasi krivim za krivično djelo porezne utaje, a oslobodi za krivično djelo pranje novca. Ovakav pravni stav identičan je stavu koji je zauzet od strane Apelacionog vijeća ovog Suda iznijet u presudi broj KPŽ-38/05 od 10.10.2005. godine u predmetu protiv optuženog Marinković Dragana i drugih.

c) Podnijetom žalbom tužilac tvrdi da je pravno lice "Mikulić company" trebalo biti oglašeno krivim kao i optuženi Mikulić za krivično djelo porezne utaje, budući da i Krivični zakon FBiH propisuje krivičnu odgovornost pravnih lica, te da su radnje pravnog lica bile preduzete u vrijeme važenja ovog krivičnog zakona.

U vezi sa ovim žalbenim navodom bitno je istaći da podnijetom optužnicom broj KT 337/07 od 08.08.2007.godine tužilac tereti pravno lice "Mikulić company" zbog krivičnog djela Porezne utaje iz člana 272. stav 2. KZ FBiH (Sl. novine FBiH broj 43/98), odnosno iz člana 273. stav 3. KZ FBiH (Sl. novine FBiH broj 36/03). Iz činjeničnih navoda ove optužnice proizilazi da je pravno lice "Mikulić company" izbjeglo plaćanje poreza u periodu od 11. jula i 11. augusta 2003. godine, te u periodu od 11. juna i 30.jula 2003. godine i u perodu između 18. jula i 3. oktobra 2003. godine. Jednostavnom analizom zakonskih odredaba evidentno je da u vrijeme važenja KZ FBiH (Sl. novine FBiH broj 43/98) nije postojala krivično-pravna odgovornost pravnog lica u krivičnom zakonodavstvu FBiH.

Odgovornost pravnih lica za krivična djela u krivičnom zakonodavstvu BiH, prvi put se uvodi stupanjem na snagu KZ BiH, počev od 1.marta 2003. godine (Sl. glasnik BiH broj 37/03). Identičan oblik odgovornosti pravnog lica u krivičnom zakonodavstvu FBiH, uveden je KZ FBiH, koji je stupio na pravnu snagu 01. 08 2003. godine (Sl. novine FBiH 36/03).

U skladu sa načelom zakonitosti koje je propisano članom 4. KZ FBiH (Sl. novine FBiH br. 36/03) da bi se pravno lice oglasilo odgovornim, bilo je neophodno ispuniti navedeno načelo. U skladu s navedenim, ne postoji krivično pravna odgovornost pravnog lica "Mikulić company" za eventualnu poreznu utaju koja se odnosi na period prije 1. augusta 2003. godine.

Dakle, u konkretnom slučaju bi mogla postojati krivična odgovornost pravnog lica za krivično djelo porezne utaje iz člana 273. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH, pod uslovom da je tužilac uspio dokazati da je pravno lice "Mikulić

company” izbjeglo plaćanje poreza, pri čemu iznos obaveze čije se plaćanje izbjegava prelazi 10.000 KM. Nasuprot tome, tužilac u tački 1., 2 ili 3. podnijete optužnice koja se odnosi na moguću krivičnu odgovornost pravnog lica, u činjeničnom supstratu optužnice nije detaljno naveo iznose utajenog poreza nakon 01.08.2003. godine i da li zaista visina tako eventualno utajenog poreza prelazi iznos od 10 000 KM. Kako tužilac nije tako postupio, to iz provedenog dokaznog postupka, prvostepeni sud nije ni mogao utvrditi na pouzdan način, da li je zaista nakon 01.08. 2003.godine došlo do utaje poreza od strane pravnog lica “Mikulić company” i kolika je visina eventualno utajenog poreza.

Cijeneći izrečeno, prvostepeni sud je pravilno postupio donijevši oslobađajuću presudu u odnosu na pravno lice “Mikulić company” u pogledu porezne utaje, mada se pravna argumentacija prvostepenog suda u ovom dijelu razlikuje od pravnog stava Apelacionog vijeća, ali je pravni zaključak identičan. Slijedom navedenog i ovaj žalbeni navod tužioca se ukazuje neosnovanim.

D. Žalbe odbrane

Kada su u pitanju žalbe odbrane optuženog Mikulića i pravne osobe “Mikulić company” budući da su istovjetne i da se optuženi Mikulić poziva u svojoj žalbi na žalbu svoje braniteljice, Apelaciono vijeće je ove žalbe razmatralo zajedno.

D.1. Žalbeni navodi koji se odnose na bitnu povredu odredaba krivičnog postupka

a) Podnijetim žalbama se najprije ukazuje na povredu prava na odbranu optuženog Mikulića i pravnog lica “Mikulić company”. U vezi s tim, neophodno je istaći da je pravo na odbranu propisano članom 7. ZKP BiH. Analizom žalbenih razloga da se zaključiti da se podnijetim žalbama samo formalno ukazuje na povredu ovog načela, a da se zapravo ne iznose detaljniji razlozi koji ukazuju u čemu se ogleda ova povreda. Apelaciono vijeće je uvidom u cjelokupan spis prvostepenog suda *prima facie* utvrdilo da je optuženi Mikulić tokom čitavog postupka imao na raspolaganju stručnu pomoć branioca advokata Nadu Dalipagić, te da nema dokaza koji ukazuju na moguću povredu prava na odbranu optuženog Mikulića. Također, i u odnosu na pravno lice vidljivo je da je “Mikulić company” u postupku pred prvostepenim sudom bila zastupana od strane ovlaštene osobe za zastupanje pravnog lica.

b) Žalbom se također ukazuje na povredu odredbe člana 297. stav 1. tačka h. ZKP BiH, jer prvostepeni sud svojom presudom nije riješio predmet optužbe

Analizom i ovog žalbenog razloga, da se zaključiti da žalbe ne ukazuju u kojem dijelu tačaka optuženja prvostepeni sud nije odlučio. Nasuprot tome čitanjem optužnica Tužilaštva i izreke presude prvostepcnog suda, lako se da zaključiti da je prvostepeni sud donoseći svoju presudu odlučio o svim tačkama i jedne i druge optužnice.

Daljnjom analizom podnijetih žalbi može se pretpostaviti da podnosioci žalbe smatraju da se ova povreda ogleda u činjenici da prvostepeni sud nije utvrdio ko je sačinio lažnu dokumentaciju za carinjenje uvezene robe.

Zaista, u pobijanoj presudi nije navedeno ko je sačinio lažnu dokumentaciju. Međutim, Apelaciono vijeće smatra da ova okolnost u konkretnom slučaju nije ni trebala biti utvrđivana, budući da prema članu 216. stav 3. KZ BiH krivično djelo carinske prevare se može izvršiti na dva načina: sačinjavanjem lažne dokumentacije ili podnošenjem lažne dokumentacije carinskom organu.

Optužnica Mikulića ne tereti za sačinjavanje lažne dokumentacije, već za podnošenje takve dokumentacije kao validne. Za postojanje bića ovog krivičnog djela nije bilo neophodno utvrđivati ko je sačinio krivotvorenu dokumentaciju, već je bilo neophodno utvrditi da počinitelj zna da je dokumentacija krivotvorena u trenutku stavljanja u opticaj takve dokumentacije.

Prvostepeno vijeće je u pobijanoj presudi na pravilan i potpun način utvrdilo da je Mikulić znao za podnošenje lažne dokumentacije, što je u konačnici rezultiralo činjenicom da su Mikulić i njegova firma bili oslobođeni 94.008,01 KM iznosa carine i 9.401,22 KM carinske takse, a to je u ukupnosti dovelo do neplaćanja poreza u iznosu od 20.682,16 KM. Od takvog postupka su jedini Mikulić i njegova firma imali koristi. Apelaciono vijeće nalazi da nema dileme da je upravo pravno lice Mikulić company raspologalo neplaćenim iznosom za carinu i porez.

Činjenica koja je također dokazana u prvostepenom postupku je da je optuženi u isto vrijeme dok je uvezio robu preko Crne Gore, putem istog dobavljača uvezao osam cisterni istog goriva te je tada Carinskoj ispostavi u Trebinju predao dokumentaciju u kojoj je nesporno naznačeno da je zemlja porijekla tog lož ulja Grčka, te da je dakle ova roba uvezena bez ikakvih pogodnosti. Dakle, očigledno da se optuženi koristio manipulisanjem sistema naplate carina i

poreza, kako bi izbjegao plaćanje značajnih iznosa za ove obaveze. Kada se njegove radnje izvršenja dovedu u vezu sa članom 216. stav 3. KZ BiH, jasno je da on i ne mora biti kreator lažne dokumentacije (a u konkretnom slučaju za to nije ni optužen), tako da bi utvrđivanje ove činjenice možda doprinijelo jasnijoj slici činjeničnog stanja u predmetu, ali svakako to ne bi bile odlučujuće činjenice koje su presudne za počinjenje ovog djela za koje je optuženi Mikulić optužen i oglašen krivim.

c) Žalbama se dalje ukazuje da se prvostepeni sud poziva na dokaze na kojima se po odredbama ZKP BiH ne može zasnivati presuda (član 297. stav 1. tačka i. ZKP BiH).

Argumentaciju za ovaj stav žalba nalazi u tome da je prvostepeni sud koristio neke dokaze protivno odredbi člana 274. stava 3. ZKP BiH. Smatrajući da su se mogli prihvatiti dokumenti samo u ovjerenoj kopiji, i to ovjerenim od suda ili opštinskog organa uprave.

Apelaciono vijeće nalazi ovaj prigovor odbrane neosnovanim. Članom 274. stav 3. ZKP BiH propisano da se kao dokaz može koristiti ne samo dokumentacija u originalu ili ovjereoju kopiji već i u kopiji koja potvrđena kao neizmjenjena u odnosu na original. Sva materijalna dokumentacija priložena kao dokaz potiče od carinskih organa i kao takva je verifikovana uz odgovarajući pečat i potpis. Sve su kopije, dok se originali nalaze na carini u Grudama. Dodatna verifikacija ove dokumentacije, ne bi doprinijela validnosti dokumenata i takav postupak nije razumno očekivati za dokumentaciju čiji je sačinilac poznat i u mogućnosti da potvrdi autentičnost. To je jasno objašnjeno i u pobijanoj presudi i ovakvo objašnjenje, Apelaciono vijeće prihvata, te nalazi da je sasvim razumno i adekvatno.

Također, u žalbi se navodi da za izdavanje dokumenata (JCI, EUR-i-I, certifikati o kvalitetu, rješenja itd) nije postojala naredba Suda BiH za izuzimanje, tj. da su pribavljeni na nezakonit način.

Međutim, kako se pravilno u prvostepenoj presudi naznačava, takva naredba nije ni bila neophodna, budući su carinski organi dio Uprave za indirektno oporezivanje koja institucija je državni organ i koji su dobrovoljno postupili na traženje Tužilaštva za izuzimanjem dokumentacije. Apelaciono vijeće se slaže sa zaključkom iznesenim u prvostepenoj presudi, da shodno ZKP-u BiH, postoji obaveza službene saradnje svih nivoa vlasti sa Sudom BiH i Tužilaštvom BiH, pa jedino da je takva obaveza izostala u konkretnom slučaju, Tužilaštvo bi moglo zatražiti od Suda izdavanje naredbe za

oduzimanjem dokumentacije. Inače, samo ne postojanje naredbe za oduzimanje dokumentacije, ne čini tu dokumentaciju nezakonitim dokazom, ukoliko je ona predata na dobrovoljni način od držaoca, kao što je to ovdje slučaj od strane organa koji službeno saraduju sa Tužilaštvom. Stoga, Apelaciono vijeće nalazi da je i ovaj prigovor odbrane neosnovan.

Žalbom se također navodi da je prvostepeni sud donoseći pobijanu presudu učinilo povredu bitnu povredu odredaba krivičnog postupka, jer je koristio iskaze svjedoka iz Crne Gore, a da nisu bili ispitani neposredno pred Sudom BiH. Odbrana se također protivila saslušanju ovih svjedoka putem videolinka, budući da Tužilaštvo prema njihovom stavu, nije dalo valjan razlog zbog kojeg bi se ovi svjedoci saslušavali na ovaj način.

Apelaciono vijeće primjećuje da su ovi svjedoci, putem međunarodne pravne pomoći ispitani u Baru, Crna Gora i njihove izjave su dostavljene Tužilaštvu BiH, te naknadno pročitane na glavnom pretresu u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH. Odbrana se protivila ovakvom izvođenju dokaza, jer smatra da "važni razlozi" na koje ukazuje član 273. stav 2. ZKP BiH nisu ispunjeni u konkretnom slučaju.

No međutim, neosnovan je prigovor odbrane iz nekoliko razloga. Najprije, evidentno je da su svjedoci u Crnoj Gori ispitani putem međunarodne pravne pomoći, te da je u skladu sa članom 3. tačka 1. Evropske konvencije o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima nadležni organ u Crnoj Gori postupio po molbi za pružanje pravne pomoći, tu su izjave svjedoka prikupljene u skladu sa ZKP Crne Gore, te da ispunjavaju formalne pretpostavke za prihvatanje. Drugo, kako se vidi iz pobijane presude, Sud BiH je učinio sve što je mogao kako bi omogućio prisustvo ovih svjedoka, što nije rezultiralo njihovim dolaskom (slanje poziva, telefonski kontakti). Pri tome treba imati u vidu odredbu člana 8. navedene Konvencije koja ne dopušta primjenu bilo kakve prinude prema svjedoku koji se nije odazvao na poziv strane moliteljice.

Također, Sud je učinio dodadni napor pokušavajući organizirati videolink sa sudom u Crnoj Gori, ali zbog nekompatibilnosti tehničkih uređaja dva suda, ovaj postupak nije sproveden. Nadalje, prvostepeni sud je, kako je vidljivo iz prvostepene presude, omogućio odbrani da iskaze ovih svjedoka diskredituju na način da pripreme pitanja koja bi im postavili kad bi bili u mogućnosti da ih saslušaju, pa je ova pitanja Sud imao u vidu prilikom ocjene ovih dokaza. Ovu mogućnost u toku pretresa, iskoristila je samo optužena Jasna Karačić.

Dakle, kako je jasno iz navedenog, nije postojala procesna mogućnost primjene bilo koje mjere prinude svjedoka iz Crne Gore, budući da su oni državljani druge države, a prvostepeno vijeće je u granicama mogućeg zakonskog djelovanja iscrpilo sve dostupne mjere kako bi istrajalo u naporima da odbrani omogući unakrsno ispitivanje neposredno u sudnici. Dodatno navedenom, prvostepeni sud je i istakao da ovih svjedoci nisu dali nova saznanja o činjenicama, o kojima već ranije nisu postojali dokazi kroz iskaze drugih svjedoka i materijalnih dokaza. Na ovaj način, ovi dokazi su relativizirani i na njima se u odlučujućoj mjeri nije ni zasnivala presuda.

Prvostepena presuda u tom smislu daje sasvim jasne i prihvatljive razloge za prihvatanje ovih izjava i korištenje u smislu člana 273. stav 2. ZKP- BiH zbog čega Apelaciono vijeće nalazi i ovaj žalbeni prigovor neosnovanim.

Dalje, odbrana je istakla žalbeni prigovor kako je tokom glavnog pretresa od strane Tužilaštva BiH korišten nalaz i mišljenje vještaka Abida Hodžića i Kerime Prašljivić, koji su predmetni nalaz i mišljenje dali u drugom predmetu koji nije u vezi sa predmetom protiv optuženog Mikulića.

Tačno je da su ovi vještaci nalaz i mišljenje dali u drugom predmetu. Ali kako se to pravilno u prvostepenoj presudi navodi, postoji značajna veza između ova dva predmeta, gdje je vještak pojašnjavao poslovanje drugih firmi sa firmom "Mikulić Company" u kritičnom periodu, te je prvostepeni sud pravilno zaključio da je ovaj nalaz i mišljenje prije svega relevantan za odlučivanje u ovoj predmetnoj stvari i da postoji značajna veza između optuženja u predmetu iz kojeg potiče vještačenje i optužnice od 08.08.2007. godine protiv optuženog i pravne osobe "Mikulić Company".

Apelaciono vijeće naglašava da je korištenje ovakvog dokaza dozvoljeno i ispravno ukoliko je dokaz u vezi sa predmetom o kojem je u toku glavni pretres i naravno, ukoliko vještak pojasni nalaz i mišljenje na glavnom pretresu predmeta u kojem će se takav nalaz koristiti kao dokaz, što je u skladu sa članom 270. stav 5. ZKP BiH. Dodatno tome, prihvatanje dijela nalaza vještaka iz drugog predmeta u skladu je i sa načelom efikasnosti i ekonomičnosti postupka, budući da je zaključak ovih vještaka isti kao i zaključak do kojeg bi došli da se ponovno angažiraju za ovaj predmet.

d) Žalbama optuženog Mikulića, kao i pravnog lica "Mikulić company" se ukazuje na bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZK BiH.

Tako, ističe se da prvostepeni sud nije donio rješenje o izuzimanju nezakonito pribavljenih dokaza po zahtjevu odbrane, čime je po mišljenje odbrane onemogućeno njihovo pravo na žalbu. Apelaciono vijeće ističe da odredba člana 10. ZKP BiH koja tretira pitanje zakonitosti dokaza ne utvrđuje posebno pravo na žalbu u slučaju odlučivanja o zakonitosti dokaza. Zapravo radi se o procesnom pitanju o kojem sud odlučuje procesnim rješenjem i ovakvo rješenje se može pobijati samo u žalbi na presudu kako je propisano odredbom člana 318. stav 2. ZKP BiH. U konkretnom slučaju prvostepeni sud je donio procesno rješenje kojim rješenjem je odlučio da dokaze na koje se žalba poziva prihvati kao zakonite, dajući pri tome detaljnju pravnu argumentaciju u obrazloženju prvostepene presude u prilog svog stava. Podnijevši žalbu na prvostepenu presudu odbrana je iskoristila svoje pravo na apelaciju i bila je u mogućnosti da ospori stav prvostepenog suda o zakonitosti dokaza, čime se ovaj žalbeni prigovor ukazuje kao neosnovan.

Odbrana optuženog Mikulića prigovara da je optuženom uskraćeno pravo na odbranu i time što je onemogućeno ispitivanje svjedoka Darije Aničić na ročištu od 3.3.2008. godine. Apelaciono vijeće je preslušalo relevantni dio ispitivanja ovog svjedoka i utvrdilo da je i ovaj prigovor odbrane neosnovan.

Član 262. ZKP BiH propisuje postupak direktnog i unakrsnog ispitivanja svjedoka. Bitno je naglasiti da je prvostepeni sud dozvolio odbrani da unakrsno ispita ovog svjedoka. Pojedina pitanja odbrane svjedoku Aničić nisu bila usmjerena na saznavanje činjenica relevantnih za predmet, već na objašnjenja i informacije o važećim zakonskim odredbama. Činjenica jeste da je predsjednik prvostepenog vijeća uskratilo ta pitanja, nalazeći da su suvišna i ne doprinose razjašnjenju stvari, ali nakon toga odbrana je odustala od drugih pitanja, dakle nije iskoristila svoje pravo da svjedoka ispita o drugim činjenicama vezanim za predmet optuženja. Na ovakav način, po mišljenju Apelacionog vijeća odbrana nije bila uskraćena za svoje pravo na unakrsno ispitivanje svjedoka, pa u konkretnom slučaju nema bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP BiH.

D.2. Povrede Krivičnog zakona i pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje

Prema mišljenju odbrane, učinjena je povreda Krivičnog zakona iz člana 298. tačka b. ZKP BiH budući da postoje okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost. Žalba ne ukazuje na koje se zakonske okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost misli, pa Apelaciono vijeće nije bilo u mogućnost da

iznese svoj stav po tom pitanju. Zapravo žalbom se tvrdi da je prvostepeni sud u nedostatku dokaza o krivnji optuženog Mikulića svoju presudu zasnovao na pretpostavkama. Kako se ovaj žalbeni navod odnosi na potpunost i pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja, to je Apelaciono vijeće ove navode zajednički preispitalo.

Analizom prvostepene presude, Apelaciono vijeće zaključuje da takva tvrdnja nije osnovana. Ono što je dokazano, jeste to da je optuženi zaista preko svoje firme uvezio lož ulje iz Crne Gore, da je prikazao lažnu dokumentaciju kako bi izbjegavao plaćanje carine i poreza na uvoz i ovu robu prikazao kao robu koja potpada pod poseban Ugovor o slobodnoj trgovini između BiH i Crne Gore.

Izvršivši uvid u pobijanu presudu, Apelaciono vijeće je zaključilo da je presuda obrazložena i da se temelji na jasnim zaključcima proizašlim iz izvedenih dokaza i to iskaza svjedoka, materijalne dokumentacije i nalaza i mišljenja vještaka. Vijeće nalazi tvrdnje odbrane paušalnim i nepotkrijepljenim.

Da je optuženi prezentirao lažnu dokumentaciju proizilazi iz iskaza svjedoka optužbe Dragana Nikolića, Ismeta Kovačevića i drugih, te materijalne dokumentacije, naročito one iz Vlade Republike Crne Gore na temelju kojih je zaključeno da dokumentacija nije vjerodostojna i da su lica iz Crne Gore koja su je navodno potpisala, ili uopšte nisu bila zaposlena ili nisu bila uposlena u periodu kada je sačinjena predmetna dokumentacija. Kako je to evidentno iz pobijane presude, odbrana nije ničim uspjela dovesti u sumnju zaključak da je dokumentacija koju je optuženi koristio prilikom uvoza lož ulja u BiH bila lažna. Kada je u pitanju znanje optuženog o upotrebi lažne dokumentacije, također pobijana presuda sadrži odlučne razloge o činjenicama o kojima je zaključak donesen na osnovu dokaza koji su pokazali da je prikazivanje lažnog porijekla robe u interesu uvoznika (u ovom slučaju Mikulića), te da jedini on od takvog lažnog prikazivanja ima koristi budući da se na njega u tom slučaju primjenjuju carinske i poreske olakšice na temelju sporazuma o slobodnoj trgovini.

Odbrana se u žalbi, ali i u toku prvostepenog postupka pozvala na nalaz i mišljenje vještaka Teufika Keča, koji je prema njihovom stanovištu dokazao da je poslovanje optuženog Mikulića bilo legalno. No međutim, u pobijanoj presudi je data jasna analiza ovog mišljenja i razlozi neprihvatanja, budući da ovaj vještak u svojoj analizi polazi od pretpostavke da je dokumentacija koja je pratila uvoz robe – bila valjana, a što se kroz postupak pokazalo kao netačno. Samim time, ni postupak koji je proveden na osnovu takve dokumentacije nije

bio legalan i time ovakav prigovor odbrane nema smisla. Nadalje, iskazi svjedoka na koje se u žalbi odbrane ukazuje, nisu mogli da ospore pravnu argumentaciju i zaključak prvostepenog suda o krivičnoj odgovornosti optuženog Mikulića i odgovornosti pravnog lica "Mikulić Company".

Nadalje, Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeni sud na jasan i uvjerljiv način utvrdio krivičnu odgovornost optuženog Mikulića za krivično djelo porezne utaje kao produženo krivično djelo iz člana 272. stav 2. KZ FBiH. Iskazima svjedoka Darka Kukića, Vujadina Stevanovića i Željka Manojlovića potvrđeno je da između pravnog lica "Mikulić Company" i pravnih lica navedenih u optužnici nije bilo stvarnog prometa robe, te da je prikazani promet rezultat fiktivno sačinjene dokumentacije. U stvarnosti optuženi Mikulić je robu prodao drugim kupcima i to kao robu namjenjenju krajnjoj potrošnji, koja kao takva podliježe oporezivanju. Vještaci finansijske struke Abid Hodžić i Kerima Prašljivić potvrđuju navode ovih svjedoka u tvrdnji da nije postojao stvarni promet robe. Žalbenim navodima odbrane se ne dovodi u sumnju zaključak prvostepenog suda da stvarnog prometa nije bilo i da je prikazani promet, rezultat fiktivno sačinjene dokumentacije.

D.3. Žalbeni navodi koji se odnose na odluku o krivično pravnoj sankciji, oduzimanju imovinske koristi i troškovima krivičnog postupka.

Podnijetim žalbama tužilac, optuženi Mikulić kao i prvo lice "Mikulić company" osporavaju presudu u dijelu izrečene krivično-pravne sankcije. Međutim, podnijetim žalbama se na argumentovan način ne ukazuje u čemu se ogleđa greška prvostepenog suda pri izricanju krivičnopravne sankcije. Naprotiv, prvostepena presuda daje jasnu i potpuno uvjerljivu pravnu argumentaciju čime se prvostepeni sud rukovodio pri izricanju krivičnih sankcija. Apelaciono vijeće u cijelosti nalazi da je prvostepeni sud pravilno primjenio odredbu člana 48. KZ BiH, te vodeći računa o općim pravilima za odmjeravanje kazne optuženom Mikuliću kao i pravnom licu "Mikulić Company" izrekao krivičnopravne sankcije čijim izricanjem će se i po mišljenju Apelacionog vijeća u cijelosti ostvariti svrha kažnjavanja predviđena članom 6. i 39. KZ BiH.

Konačno, u žalbi optuženog Mikulića naznačen je prigovor na odluku o oduzimanju imovinske koristi i troškovima krivičnog postupka. Ovi prigovori ne dovode u pitanje valjanost prvostepene presude, budući da se i prvostepeni sud ispravno poziva na odredbu člana 110. KZ BiH koja ukazuje na opšti princip oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom. Nadalje, prvostepeni sud je oglasivši krivim optuženog Mikulića, ispravno postupio

obavezavši ga na naknadu troškova krivičnog postupka, budući da optuženi Mikulić tokom prvostepenog postupka, kao i u podnijetoj žalbi nije uspio dokazati postojanje razloga za oslobađanje troškova krivičnog postupka, kako je to propisano članom 188. Stav 4. ZKP BiH.

Zbog svega navedenog, Apelaciono vijeće je sve žalbe odbilo kao neosnovane, te odlučilo kao u izreci shodno članu 313. ZKP BiH.

PREDSJEDNIK VIJEĆA
SUDIJA
Hilmo Vučinić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv navedene presude žalba nije dopuštena.